

Steunpunt Jeugd vzw
Arenbergstraat 1D | 1000 Brussel
T 02 551 13 50 | F 02 551 13 85
info@steunpuntjeugd.be | www.steunpuntjeugd.be

Een simpel plan...

Positioneringstekst Platform Diversiteit

1 Inleiding

Deze 'positioneringstekst' is niet dé visietekst van de jeugdsector over diversiteit. Deze tekst geeft de kijk weer van verschillende jeugdorganisaties¹ die actief zijn in het Platform Diversiteit van Steunpunt Jeugd.

Het Platform Diversiteit verenigt jeugdwerkorganisaties die hun steentje willen bijdragen aan de verdere ontwikkeling van een divers jeugdwerk in Vlaanderen. Op de agenda staan onder meer uitwisseling, visieontwikkeling en standpuntbepaling. Het Platform wordt geconfronteerd met vragen als:

- 'Wat verstaan we onder diversiteit?'
- 'Wat is een diverse jeugdsector?'
- 'Hoe gaan we met diversiteit aan de slag?'
- 'Kan het drempelverhogend zijn om drempelverlagend te werken?'
- 'Wat is allochtoon jeugdwerk?'
- 'Wat betekent doelgroepspecifiek werken?'

Er leven heel wat vragen inzake jeugdwerk en diversiteit, waar we niet altijd één, laat staan hetzelfde antwoord op hebben. **Deze tekst is een (terugval)basis, om discussies te voeren en concrete cases te bespreken** binnen het Platform, binnen de eigen organisatie en met andere organisaties.

2 Diversiteit is realiteit

De samenleving is constant in verandering. Veranderingen plaatsen ons voortdurend voor een nieuwe realiteit. En een nieuwe realiteit vraagt om nieuwe antwoorden op nieuwe vragen. Iedereen wordt dagelijks geconfronteerd met culturele en socio-economische verscheidenheid en dus met alternatieven voor ons denken, handelen, betekenis geven en voelen. Diversiteit is de realiteit van onze samenleving geworden.

Deze diversiteit is zichtbaar en voelbaar in de jeugdsector. Nieuwe doelgroepen komen aankloppen, nieuwe jeugdwerkvormen ontstaan en tal van boeiende maar complexe vragen steken de kop op. Diversiteit plaatst jeugdwerk voor nieuwe uitdagingen, want het jeugdwerk moet mee evolueren met een diverse samenleving.

Een aantal van deze uitdagingen zijn:

- Het behouden van de oorspronkelijke doelgroep.
- Het betrekken van een nieuwe doelgroep.
- Zorgen dat je vrijwilligers niet afhaken.
- Gebruiken in vraag stellen die jaren goed gewerkt hebben (en misschien nog altijd).
- Het omgaan met culturele, religieuze en socio-economische verschillen tussen mensen binnen dezelfde organisatie.
- Jezelf nieuwe doelen opleggen terwijl er voor het verwezenlijken van de huidige doelen geen tijd, geld en energie 'over' is.
- ...

Elke organisatie moet voor zichzelf bepalen wat ze kan en wil doen om met een diverse samenleving om te gaan binnen de mogelijkheden van haar missie, visie en context (de kinderen en jongeren zelf, de buurt, het engagement van de vrijwilligers, de dynamiek van de groepen, het bestuur, betrokkenheid van de overheid...).

3 Hoe kunnen we als jeugdsector inspelen op de diverse realiteit?

De jeugdsector vertrekt vanuit een positieve benadering: het bieden van gelijke kansen voor elk kind en elke jongere staat voorop. Jeugdwerk is een basisrecht voor kinderen en jongeren. Dit basisrecht moet een vertrekpunt zijn voor zowel jeugdorganisaties als de overheid. **We willen hiermee niet zeggen dat alle kinderen en jongeren moeten deelnemen aan ál het jeugdwerk, maar wel dat alle kinderen en jongeren de kans moeten hebben om deel te nemen aan jeugdwerkinitiatieven op hun maat én van hun keuze.** Dat is een belangrijk verschil. Iedereen die het wil, moet ergens aansluiting kunnen vinden!

Organisaties moeten onder het mom van diversiteit niet halsoverkop iedere groep jongeren gaan bereiken. In plaats daarvan kunnen ze conform hun missie en doelstellingen een doelgroep afbakenen en proberen deze zo goed mogelijk te betrekken bij hun werking. Daarom moet er actief worden geluisterd naar verhalen uit de leefwereld van kinderen en jongeren. Er zijn jeugdorganisaties die de stem vertolken van groepen jeugd die niet (zo sterk) gehoord worden. Het is belangrijk om te luisteren en om naar deze 'stemmen' op zoek te gaan.

Jeugdorganisaties moeten een andere bril durven opzetten:

- Een kritische bril: om te kijken naar de eigen organisatie, en te onderzoeken of 'gewoontes' die we hebben, zorgen voor onnodige drempels.
- Een bril van kinderen en jongeren zelf: om te kijken naar de realiteit waarin zij leven, en naast aanbodgericht ("we hebben een duidelijk aanbod en we willen jongeren motiveren daaraan deel te nemen") ook behoeftegericht ("we staan dicht bij de jongeren en hebben een duidelijke meerwaarde voor hen") te kunnen werken of de oefening durven maken.

Een diverse jeugdsector is voor ons een sector...

- Die in zijn totaliteit een *weerspiegeling* is van de kinderen en jongeren die leven in onze maatschappij;
- Die vertrekt vanuit de leefwereld van kinderen en jongeren en waarin alle kinderen en jongeren *die dat wensen* hun plaats kunnen vinden;
- Die vertrekt van *gelijkwaardigheid en het bewerkstelligen van gelijke kansen* voor alle kinderen en jongeren;
- Waarin kinderen en jongeren *hun werking mee 'maken'*. Participatie loopt als een rode draad door de werking en wordt op elk niveau meegenomen. Jeugdwerk door, met en voor kinderen en jongeren moet enerzijds het doel, anderzijds het resultaat zijn;
- Waarin verschillende *gelijkwaardige keuzemogelijkheden* zijn voor kinderen en jongeren. Dit houdt in dat de sector moet differentiëren in werkvorm, begeleiderhouding, doelgroep...
- Die niet noodzakelijk in alle afzonderlijke jeugdorganisaties divers is maar wel *in zijn geheel*.

4 Hoe kunnen we als jeugdorganisaties inspelen op een diverse realiteit?

Bovenstaande zaken zijn niet op één twee drie te realiseren. Ze vragen om 3 cruciale acties: zelfreflectie, innoveren in aanpak en op zoek gaan naar netwerken en samenwerkingsverbanden.

Zelfreflectie

Wil de jeugdsector mee evolueren met de samenleving, dan moet hij zichzelf in vraag blijven stellen. Dit is geen pleidooi om alle bestaande waarden, normen en tradities overboord te gooien.

Het gaat erom in te spelen op nieuwe veranderingen die zich aandienen en geen tradities in stand te houden 'omdat het nu eenmaal zo was'. Hiervoor moet een organisatie haar bestaansidentiteit niet opzij zetten. Een zelfbewuste organisatie onderzoekt wel waarom bepaalde kinderen en jongeren niet intekenen op het aanbod of afhaken.

Innoveren in aanpak

Het proces van innovatie gaat over aspecten van de organisatie op een nieuwe en betere manier aanpakken. Jeugdorganisaties hebben vaak nog veel ruimte om te innoveren wat betreft:

- Het aanbod: blijft het aanbod bij het gekende of zoekt men naar activiteiten die ook andere interesses en uitdagingen kunnen bieden? Is het aanbod bruikbaar? Moet je perse vuil worden om je te amuseren? Zijn kringspellen niet saai? Hoe ga je op avontuurlijke tocht met een rolstoel? Is het aanbod echt betaalbaar?
- De begeleiderhouding: hoe is de heersende cultuur onder begeleiders? Hoe strikt zijn begeleiders in het toepassen van de regels? Worden regels in vraag gesteld? Ontstaat er een vertrouwensband met de kinderen en jongeren? Kunnen begeleiders kinderen voldoende individuele aandacht schenken? Vinden de begeleiders de buitenbeentjes wel leuk of ervaren ze hen als een last? Hoe wordt er in de leidingploeg over kinderen en hun ouders gesproken?
- De interactie tussen deelnemers en begeleiders: hoe gaan begeleiders om met vertrouwelijke informatie? Kunnen begeleiders ergens terecht met hulpvragen van jongeren? Kunnen we voor hen iets betekenen?
- De organisatorische onderbouw: hoe is de organisatie gestructureerd en is het diversiteitsbeleid daarop afgestemd? Is iedereen met het diversiteitvraagstuk bezig of wordt het gemoed gesust door het thema te delegeren naar één medewerker?
- De communicatie: is de manier waarop deelnemers, hun ouders en potentieel publiek worden aangesproken eenduidig, transparant, voldoende...? Spreken de begeleiders kinderen, jongeren en hun ouders persoonlijk aan? Wordt er rekening gehouden met verschillende culturen, levensstijlen en situaties?
- ...

Het proces van innovatie moet leiden tot een kwaliteitsverbetering die de missie en visie van de organisatie beter en echter realiseert.

Op zoek naar netwerken en samenwerkingsverbanden

Samenwerking tussen organisaties is een middel in functie van de goede dienstverlening aan doelgroepen. De samenwerking is geen doel op zich. Samenwerken moet functioneel zijn, het gebeurt alleen wanneer het een meerwaarde biedt. Dat kan:

- Op het niveau van de **deelnemers**:
- Contacten tussen verschillende groepen zorgen ervoor dat kinderen en jongeren kennis maken met elkaars leefwereld en er respect voor opbrengen.
- Op het niveau van de **organisatie**:
- Organisaties kunnen complementair zijn inzake kennis en expertise: werken met een bepaalde methode, werken met een specifieke groep van kinderen en jongeren... De samenwerking kan ruimer gaan dan tussen jeugdorganisaties, ook andere sectoren (cultuur, sport, welzijn...) zijn interessante partners .
- Op het niveau van de **samenleving**:
- Organisaties kunnen samenwerken om de stem van de kinderen en jongeren te vertegenwoordigen. Het is een manier om de maatschappelijke rol van de jeugdsector blijvend invulling te geven. Een integrale benadering van 'de categorie jeugd' is in sommige dossiers interessanter dan binnen 'de sector jeugd', zoals bij onderwijs, ruimtelijke ordening, arbeid...

Samenwerken in netwerkform is aangewezen wanneer we te maken hebben met complexe, ongestructureerde problemen. Door samen te werken kan je leren van elkaars ervaring, krijg je nieuwe gezichtspunten aangereikt, word je aangezet tot experimenteren... Een organisatie kan een grote stap vooruit zetten als de andere organisaties in de buurt of in het werkveld in kaart worden gebracht en er contact mee wordt onderhouden. Diversiteit is een complex thema, en er bestaan vele manieren om er mee om te gaan. **Samenwerken is dus een aangewezen strategie** om met

diversiteit om te gaan. Het samenwerken kan met andere organisaties en personen op zich. Mensen met waardevolle ervaringen hoeven hier niet steeds professioneel mee bezig te zijn, denk aan ouders, familieleden, buurtbewoners, vrijwilligers... Probeer diversiteit niet alleen aan te pakken of een aanpak uit te vinden. Expertise is er genoeg, het is de uitdaging ze te vinden.

5 Hoe kan de overheid inspelen op een diverse realiteit?

De houding van de overheid is op dit moment dubbelzinnig. Op het Jong-Energiek-Toekomstcongres van Steunpunt Jeugd (JET, februari 2010) hebben we de minister van jeugd, Pascal Smet, diversiteit horen bepleiten onder de vorm 'inclusief als het kan, doelgroepspecifiek als het moet'. Dit illustreert hoe gevoelig het thema politiek ligt. De goede verstaander hoort de minister zeggen dat doelgroepspecifiek jeugdwerk zijn waarde heeft en moet (blijven) bestaan. De sceptische jeugdwerker hoort een valse ondertoon die een valkuil kan worden: doelgroepspecifiek werken kan, maar slechts als het echt niet anders meer gaat. Inclusie is het hoogste goed en wordt als eerste nagestreefd. Slechts als dat niet lukt, kan overwogen worden of doelgroepspecifiek werken soelaas zou kunnen brengen.

Het Platform Diversiteit pleit voor een overheid die vertrekt vanuit de praktijken. We moeten vaststellen dat een top-down beleid vertrekt van visies op papier, maar moeilijk aansluiting vindt met de werkelijkheid. Overheden met een te sterke focus op 'toeleiding' hebben onvoldoende oog voor de reële situatie op het terrein en voor de reële noden van doelgroepen. Er moet plaats zijn voor een bottom-up visiebepaling en een beleid dat daar op wordt afgestemd.

Het Platform Diversiteit verwacht van de overheid dat er een meersporenbeleid wordt gevoerd. Een meersporenbeleid is een beleid dat tegelijkertijd:

- **Inclusief werken** stimuleert
- **Doelgroepspecifiek werken** versterkt
- **Toegankelijkheid** nastreeft voor de totaliteit van de jeugdsector

Dat kan onder meer door:

- Visieontwikkeling op basis van de realiteit.
- De diverse jeugdsector te tonen en te waarderen.
- Nieuwe vormen van jeugdwerk te stimuleren.
- Bestaand jeugdwerk te inspireren en te ondersteunen bij het innoveren.
- Werkingen die bijzondere doelgroepen bereiken in hun waarde erkennen en samen met hen zoeken naar manieren om hun expertise te delen.
- Structureel samenwerken stimuleren en niet enkel met impulsenbeleid.
- Netwerken en samenwerken makkelijker maken tussen jeugdwerk en organisaties uit andere sectoren.
- Sectoren betrekken die mee vruchten kunnen plukken van de resultaten in de jeugdsector en deze mee verantwoordelijk maken.
- Betrokkenheid bij het lokale overheidsbeleid en kennisverspreiding op Vlaams niveau, zodat ieder kind de kans heeft op jeugdwerk op maat, ongeacht de gemeente waar het kind woont.

6 Een open einde

Wie deze tekst ook leest: de beslissing om er iets mee te doen is aan jou. Het plan is simpel: zoek een manier waarop diversiteit voor jou werkt. Hierboven zijn ankerpunten te vinden waaraan iedereen zijn verhaal kan vasthangen, hoe verregaand of vrijblijvend dat proces ook is. Maar er is één minimumbod: bewustwording. Iedere jeugdorganisatie moet er zich bewust van worden dat ze een rol te spelen heeft. Ook door niets te doen maak je een bepaalde keuze. Maar één ding staat vast: *"You can't build a reputation on what you're planning to do"* (Henry Ford).

7 Bronnen:

L'enfant, R. , Samenwerking tussen organisaties: handvaten voor een praktijk van netwerkvorming. Interne Handleiding. Samenlevingsopbouw Vlaanderen. 2010.

ⁱ Artforum, Chirojeugd Vlaanderen, C.I.S., Formaat(+), Jeugd Cultuur en Wetenschap, Jeugd en Vrede, Jeugd Rode Kruis, KEI-Jong, Koning Kevin, KSJ-KSA-VKSJ, Vlaamse Dienst Speelpleinwerk, Uit de Marge.